

Shakespeare William
Autorka textu: Marta Balážová

Charakteristika jednou vetou:

Svetoznámy anglický dramatik a básnik; hoci žil pred viac než 400 rokmi, dodnes je považovaný za najväčšieho predstaviteľa žánru drámy v doterajších dejinách, vo svojich hrách prenikavo analyzoval základné morálne hodnoty a problémy ľudského života.

Životopisné údaje:

William Shakespeare sa narodil asi 23. apríla 1564 v anglickom meste Stratford on Avon. Bol najstarším synom a tretím dieťaťom rukavičkára Johna Shakespeara a Márie rodenej Ardenovej. Zachované dokumenty svedčia o tom, že jeho otec bol dobre situovaným mešťanom a zastával aj verejné funkcie. William študoval na King's New School vo svojom rodisku, v roku 1582 (18-ročný) sa oženil s osem rokov staršou Annou Hathawayovou a mali spolu tri deti. Z nasledujúceho desaťročia sa o ňom nezachovali spoľahlivé informácie, buď pôsobil ako herec alebo bol vidieckym učiteľom, v roku 1592 však už bol v Londýne uznávaným dramatikom. Rodné mesto mu však bolo bližšie a tak v roku 1597 kúpil v Stratforde honosný dom na New Place, kde usadil svoju rodinu. V roku 1594 bol už popredným hercom a spolumajiteľom spoločnosti lorda komorníka (Lord Chamberlain's Men). V roku 1598 si zámožnejší herci tejto spoločnosti spolu so Shakespeareom vybudovali vlastné divadlo - Globe Theatre. Po 20 ročnej činnosti v Londýne sa okolo roku 1612 vrátil do rodného Stratfordu, kde 23. apríla 1616 ako 52-ročný zomrel.

Dielo:

Poradie hier, ktoré Shakespeare vytvoril, nie je celkom známe. Spočiatku asi prepisoval a prispôboval staršie hry alebo spolupracoval s inými dramatikmi. V rokoch 1593 a 1594 počas morovej epidémie písal najmä poéziu, potom divadelné hry. Súborné dielo jeho 36 hier pod názvom Mr William Shakespeare Comedies, Histories & Tragedies (**Komédie, histórie a tragédie pána Williama Shakespeara**) vyšlo v roku 1623 zásluhou Shakespeareových kolegov z divadelnej spoločnosti a bolo zostavené z originálov hier, z ktorých predtým tlačou vyšlo len 18. Shakespeareovu básnickú tvorbu poznáme zo zachovaných jednotlivých **väčších básní s antickými námetmi, napríklad Venuša a Adonis** alebo **Znásilnenie Lukrécie**, ktoré venoval svojmu patrónovi Henrymu Wriothesleymu. V zbierke **Vášnivý pútnik** za pokladá za autentické 5 básní. Autobiografické prvky pravdepodobne obsahujú jeho **Sonety**, zbierka neobyčajne pôsobivá, plná životného rozhľadu, emócií a bohatej obraznosti. Známe sú ešte básne **Fénix a hrdlička** a **Nárek milého**. Shakespeareova dramatická tvorba, ktorá obsahuje komédie, tragédie, tragikomédie a historické hry vznikala v troch obdobiach. V prvom období - do roku 1600 vznikli komédie ako **Komédia omylov**, **Skrotenie čertice**, **Márna lásky snaha** alebo historické hry **Henrich VI.**, **Henrich V.**, **Richard III.**, **Richard II.**, **Kráľ Ján** alebo **Henrich IV.** Do tohto obdobia patrí aj hra **Dvaja šľachtici veronskí**, romantická tragédia **Romeo a Júlia**, hra **Kupec benátsky**, ale i veselohry **Sen noci svätéhojanskej**, **Veselé panie windsorské**, **Veľa krikú pre nič** a historické hry **Titus Andronicus** a **Julius Caesar**. V druhom období tvorby je v Shakespeareových hrách viac pesimizmu, ale i prvky tragiky a humoru. Patria doň hry **Ako sa vám páči**, **Večer trojkráľový**, **Oko za oko**, ale i veľké tragédie ako **Hamlet**, **Othello**, **Kráľ Lear**, **Macbeth**, **Antónius a Kleopatra**, **Perikles** a ďalšie. V poslednom období tvorby po roku 1608 pôsobí Shakespeare vo svojich hrách zmierlivejšie, píše zväčša tragikomédie alebo romancy, utrpenie v nich ustupuje odpúšťaniu a zmiereniu, nešťastie radosti. Do tohto obdobia patria hry **Búrka**, **Zimná rozprávka**, **Henrich VIII.** a ďalšie. Shakespeare sa vo svojej tvorbe sústreďoval na dramatických hrdinov, ktorí sa vyznačovali silnými myšlienkovými a citovými protikladmi a ich vnútorný svet bol plný túžob a vášní, preto Shakespeareove hry časom nič nestratili na svojej pôsobivosti ani na aktuálnosti.

Podrobnejšie o dielach:

Hamlet - je veršovaná tragédia, označovaná za kľúčovú intelektuálnu a psychologickú drámu mladého človeka. Hamlet je dánsky kráľovič, ktorý sa od prízraku svojho mŕtveho otca na nočných hradbách Elsinoru dozvie, že ho zabil jeho brat Claudius, ktorý teraz vládne a oženil sa s Hamletovou matkou Gertrúdou. Duch otca zaprisaháva zhrzeného syna, aby ho pomstil. Hamlet začína zhromažďovať dôkazy, ešte však váha o oprávnenosti pomsty. Claudius začne hneď konať proti Hamletovi, pomáha mu v tom komorník Polónius, lebo nepraje vzťahu svojej dcéry Ofélie a kráľoviča. Hamlet obetuje svoju lásku, predstiera šialenstvo, len aby zistil pravdu o smrti svojho otca. Dôkazy získa, omylom však zabije Polónia a tak ho kráľ posieľa do Anglicka, kde ho majú popraviť. Hamlet sa však vyhne pasci, vráti sa práve vtedy, keď pochovávajú Oféliu, ktorá sa od nešťastia pomiatla a utopila sa. Dráma vrcholí súbojom Hamleta s Laertom, Oféliiným bratom, ktorý chce pomstiť smrť otca i sestry. Hamlet síce víťazí, je však poranený otráveným mečom súpera. Stihne ešte zabiť samozvaného kráľa a vidí aj smrť kráľovnej po vypití otráveného vína, ktoré bolo určené Hamletovi. Zabráni však samovražde priateľa Horácia a požiada nórskeho vojvodu Fortinbrasa, ktorý sa vracia z výpravy, aby sa stal dánskym kráľom. V tejto svojej najdlhšej hre, založenej na motíve vraždy a pomsty, odráža Shakespeare krízu Anglicka na prelome 16. a 17. storočia. Shakespearove divadelné hry Hamlet a Sen noci svätéhojána do slovenčiny ako prvý prebásnil P. O. Hviezdoslav. Najnovšie vydanie Hamleta z roku 2006 do slovenčiny preložil a prebásnil Ľubomír Feldek.

Romeo a Júlia - je veršovaná ľubostná renesančná dráma o láske dvoch mladých ľudí, ktorej stoja v ceste neprekonateľné prekážky a patrí medzi najsmutnejšie divadelné príbehy všetkých čias. Príbeh súvisí s vzájomnou nenávisťou dvoch významných veronských rodov - Montekovcov a Kapuletovcov. Romeo z Montekovského a Júlia z Kapuletovského rodu sa stretnú na plese a na prvý pohľad medzi nimi vzniká veľká láska. S pomocou Júliinej dojky ich tajne zosobášia františkánsky mních Vavrinec. Rodová nevraživosť však pokračuje, po rozličných peripetiách Romeo zabije Júliinho bratranca Tybaulta a veronský vojvodca ho zato navždy vypovedá z mesta. Júlia sa na nátlak rodičov má vydať za Parisa, vypije však nápoj, ktorý jej zdanlivo privodí smrť. V hlbokom spánku ju ukladajú do rodinnej hrobky. Romeo sa všetko dozvedá od sluhy Baltazára, ktorý mu povie, že Júlia je mŕtva. Vráti sa z Mantovy, pri hrobke zabije smútiaceho Parisa, nad Júliiným telom sám vypije jed a zomiera. Keď Júlia precitne a vidí mŕtveho Romea, spácha samovraždu jeho dýkou. Pri tvorbe príbehu večných milencov sa Shakespeare údajne inšpiroval stredovekou talianskou povestou. V závere drámy autor načrtol možnosť pozitívneho riešenia konfliktu - nad mŕtvymi deťmi sa znepriatelené rody pomeria.

Othello - je veršovaná tragédia, ktorej dej sa odohráva v Benátkach. Maurský vojvodca Othello sa náhle a proti vôli benátskeho senátora Brabantia oženil s jeho dcérou Desdemonou. Otec protestuje, ale benátska republika potrebuje Othellove služby v boji proti Turkom na Cypre. Keď Othello vymenuje za svojho pobočníka Cassia, žiarlivý Jago ich oboch znenávidí a kuje pomstu. Čierny vojvodca napokon padne do jeho osídí. Cassio, ktorého po Jagových intrigách veliteľ zbavil pobočnictva, obracia sa na Desdemonu, aby sa zaňho prihovarila. Othello je presvedčený, že jeho manželka oroduje za Cassia z iných pohnútok a v žiarlivosti nevinnú Desdemonu zavraždí. Keď spozná, že sa dal oklamať, spácha samovraždu. Cassio je očistený od obvinenia a Jaga postihne spravodlivý trest.

Kráľ Lear - táto veršovaná tragédia W. Shakespeara patrí medzi vrcholné diela anglickej renesančnej literatúry. Pri jej tvorbe autor čerpal námet z dejín britských kráľov. Tragický dej sa odohráva v dvoch rovinách. Starnúci kráľ chce rozdeliť ríšu medzi svoje tri dcéry. Na otázku ako ho ľúbia, odpovedajú Goneril a Regan neúprimne, ale získajú dedičstvo, pretože Leara neuspokojila úprimná odpoveď najmladšej dcéry. Kordélia sa vydá za francúzskeho kráľa. Otec žije v rodinách starších dcér, ktoré ho neskôr vyženú. Podobný osud postihne aj

grófa Gloucestera. Ten zasa podľahne intrigám ľavobočka Edmunda a zanevrie na vlastného syna Edgara, preto napokon zostáva sám a biedne umiera. Falošné sestry Goneril a Regan sa usilujú o lásku Edmunda, ich vzájomná žiarlivosť vyvolá niekoľko vrážd. Goneril otrávi Regan a potom sama spácha samovraždu. Kordélia chce pomôcť otcovi, vylodí sa s vojskom v Anglicku. Padne však do zajatia a vo väzení ju zavraždia. Kráľovi Learovi, ktorý nevedel rozpoznať falošnú pozlátku od pravej lásky, puká srdce od žiaľu.

Zimná rozprávka - námet tejto divadelnej hry autor prevzal z románu R. Greena Pandosto. Rozprávkové motívy sa v nej prepletajú s pastorálnymi scénami. V hre vystupuje český kráľ Polixenes, ktorý je na návšteve u sicílskeho kráľa Leontesa. Ten začne žiarliť na svoju manželku Hermionu a uvrhne ju do väzenia, Polixenes uniká pred jeho hnevom. Kráľovná vo väzení porodí dievčatko, Leontes však dá príkaz, aby ho pohodili na opustenom mieste. Začína sa spíňať delfská veštbá, že kráľ zostane bez dediča. Najskôr zomiera princ Mimillius a keď sa kráľ dopytuje aj o smrti kráľovnej, prepadne hlbokému smútku. Princezná Perdita však nezahynula. Antigonus ju odniesol do českých hôr, kde ju našli a vychovali pastieri. Do pôvabnej a múdrej Perdity sa zaľúbi Polixenov syn Florizel a proti otcovej vôli sa s ňou chce oženiť. Mladí ľudia ujdú na dvor sicílskeho kráľa, tam v Perdite spoznávajú stratenú princeznú. Rozprávka sa končí šťastne, Florizel a Perdita sa stanú manželmi, zjaví sa aj Hermiona, ktorú pokladali za mŕtvu a obaja králi sa zmieria.

Komédia omylov - situačná komédia, ktorá je založená na zamieňaní blížencov. Syrakúzania majú pod trestom smrti zakázaný vstup do Efezu. Syrakúzsky kupec Egeon zákaz poruší a tak ho efezský vojvodca odsúdi. Egeon mu vyrozpráva svoj životný príbeh, že pred mnohými rokmi počas búrky na mori stratil manželku aj s dvomi synmi - dvojičkami. V tej istej búrke stratila dvojičky i jeho otrokyňa, vojvoda je príbehom taký dojatý, že kupcovi dovolí, aby si do večera obstaral výkupné, ináč musí zomrieť. Do večera sa však odohrá zložitý dej plný nedorozumení a komických zámen dvoch Antifolov a dvoch Dromiov, lebo sú práve vtedy v Efeze. Komické napätie autor dosiahol tým, že osoby, ktoré poznajú jedného či druhého Antifola alebo Dromia stretávajú práve toho, ktorého nepoznajú. Napokon sa všetko vysvetlí, synovia zachránia otca a objaví sa i stratená manželka, efezská abatiša.

Márna lásky snaha - je komédia o rozpore medzi záväzkom slúžiť vede a láskou. Dve skupiny postáv v hre reprezentujú navarský kráľ a jeho dvoranania a francúzska princezná a jej suita. Navarský kráľ spolu s tromi dvoranami si dá záväzok, že tri roky bude žiť bez ženskej spoločnosti a tento čas zasväť štúdiu. Príchod francúzskej princeznej a jej troch dvorných dám tento zámer zmarí. Všetci porušia sľub, kráľ sa zaľúbi do princeznej a dvoranania do dvorných dám. Svadbu však oddiali správa o smrti francúzskeho kráľa. Vedľajšia zápletká v hre je založená na drsnej komike vystatovačného vojaka dona Adriana de Armado, šaša Košťala, školometa Holofernesa a iných ľudových typov.

Antonius a Kleopatra - tragédia o veľkej láske, námet k tejto hre čerpal Shakespeare z Plutarchových životopisov. Hlavného hrdinu Marca Antonia, odporcu rímskeho cisára Octavia, očarí krása egyptskej kráľovnej Kleopatry a nedokáže sa ubrániť jej vplyvu. V Ríme sa proti Octaviovi vzbúri Antonia žena Fulvia, Octavius však vzburu potlačí a Fulvia umiera. Neskôr sa proti Octaviovi vzbúri aj Sextus Pompeius, ktorý sa stane pánom morí a ohrozuje Rím. V zložitej politickej situácii sa musí Antonius vrátiť z Egypta do Ríma a cisár mu dá za ženu svoju sestru Octaviu. Keď pomínie ohrozenie, Antonius sa zasa vracia ku Kleopatre. Výsledkom je vojna s cisárom, ktorú Antonius prehrá. Opúšťajú ho všetci priatelia a on spácha samovraždu. Aj Kleopatra si vezme život a cisár ich dá pochovať v spoločnej hrobke.

Henrich IV. - historická hra W. Shakespeara má dve časti a začína sa povstaním Henryho Hotspura proti Henrichovi IV. Súčasne zobrazuje premenu Henricha - princa waleského, ktorý sa odvracia od mladíckych zábav a začína sa venovať činnostiam dôstojným pre jeho stav. Princ waleský napokon zabije Hotspura, jeho spolubojovníci sa uchýlia do Škótska.

Tam ich porazia a postavenie Henricha IV. sa zdá byť isté. Kráľ sa však obáva o svojho syna, radí mu, aby odvrátil pozornosť od vnútorných rozbrojov a začal vojnu na pevnine. Keď kráľ umiera, princ nastupuje na trón ako Henrich V. V tejto hre po prvý raz vystupuje aj sir John Falstaff, skvelá komická postava anglickej literatúry.

Julius Caesar - ďalšia Shakespearova historická hra, veršovaná tragédia, ktorej námet čerpal z Plutarchových životopisov. Jej hlavný hrdina Caesar sa vracia z úspešnej hispánskej vojny a ľud ho chce zvoliť za kráľa. To sa nepáči Cassiovi a iným politikom, ktorí sa obávajú o osud republiky. Na svoju stranu získajú najbližšieho Caesarovho priateľa Bruta a rozhodnú sa diktátora odstrániť. Caesar ide napriek zlým znameniam do senátu, kde ho zavraždia. Ľud sa zhromažďuje pred Kapitólom a pri Brutovej reči súhlasí s odstránením tyrana, vzápätí sa však stotožní s Marcom Antoniom, ktorý vyzdvihuje Caesarove cnosti a vyburcuje Rimanov, aby prenasledovali sprisahancov, ktorí opúšťajú Rím. Antonius sa spojí s Octavianom a Lepidom, vydajú sa proti vzbúrencom a porazia ich. Cassia prebodne jeho sluha, Brutus spácha samovraždu. Víťaz Octavius vzdá poslednú poctu Brutovi, ktorý nekonal zo zisťných pohnútok, ale z lásky k republike.

Sonety - cyklus Shakespearových sonetov tvoria verše rôzneho rozsahu, ktoré spája jedna téma. Prvých 126 sonetov je určených krásnemu, vznešenému mladíkovi, ktorého básnik vyzýva, aby sa oženil, a tak vo svojom potomkovi zachoval vlastné cnosti. Sonety 127 - 152 sú venované „čiernej dáme“, básnikovej milenke, do ktorej sa zaľúbi aj jeho priateľ, je to typicky renesančná téma - spor medzi láskou a priateľstvom. Posledné dva sonety 153 a 154 sú konvenčné, vyjadrujú básnikovo úsilie o obnovenie priateľských vzťahov s jeho druhom. Sonety sú vrcholným básnickým dielom W. Shakespeara, odrážajú autorov neobyčajný životný rozhľad, bohaté emócie a obraznosť vyjadrovania.

Úryvky:

Hamlet - záver divadelnej hry

Hamlet:

Horatio, umieram.

Ten bujak jed už dostal moju dušu.

Čerstvých správ z Anglicka sa nedožijem,

no prorokujem, že sa kráľom stane

Fortinbras. Dávam mu svoj mrúci hlas.

Opíš mu, aké rôzne okolnosti

ma k tomu - a už ostalo len ticho. (zomrie)

Horatio:

Šľachetné srdce puklo. Dobrú noc,

môj milý princ. A nech ťa ukolíšu

anjelské chóry.

(pochodujúce vojsko za scénou)

Čo tu chcú tie bubny?

(vystúpia Fortinbras a anglickí vyslanci a vojaci s bubnami a zástavami)

Fortinbras:

Kde je to divadlo?

Horatio:

Čo chcete vidieť?

Čo budí úžas? Hrôzu? Našli ste to.

Fortinbras:

Príšerný bitúnok. Oj, pyšná smrť,
či chystáš hostinu tam v záhrobí,
že na jedinej zabíjačke si
zaklala toľko princov?

Prvý vyslanec:
Smutný pohľad.
Neskoro idú správy z Anglicka.
Ohluchli uši toho, čo mal počuť,
že jeho rozkazy sú splnené
a Rosencrantz a Guildenstern sú mŕtvi.
Kto sa nám poďakuje?

Horatio:
On už ťažko.
A neďakoval by vám ani živý -
nevydal rozkaz, že ich treba zabiť.
Keď však už, práve na to krvavé
divadlo, prichádzate, jedni z Poľska
a druhí z Anglicka, nuž dajte všetkým
na oči vystaviť tie mŕtve telá,
a mne zas dovoľte, nech porozprávam
nezasväteným o tom, čo sa stalo -
o smilstvách, o krvavých násilnostiach,
o úmyselných aj náhodných vraždách,
aj o zákerne pripravovaných,
o tých, čo jamu kopali iným
a sami do nej spadli. Z úst mi vyjde
len čistá pravda.

Fortinbras:
Hneď ju chceme počuť -
a nech je pri tom celá vaša šľachta.
Skľúčený prijímam svoj šťastný údel.
Mám dávne práva v dánskom kráľovstve,
a je tu zrejme čas ich naplniť.

Horatio:
Aj o tom prehovorím ústami
toho, čo získa všetky vaše hlasy.
No pousilujte sa konať rýchlo.
Hlavy vrú, a tak treba predísť ďalším
vzburám a hrôzám.

Fortinbras:
Štyria kapitáni
ponesú Hamleta tak ako bojovníka.
Keby sa on stal kráľom, kráľovsky
by vládol. Nuž nech vypravádza ho
vojenská hudba, nech hovoria zaňho
vojenské pocty.
Odneste telá. Taký pohľad znesú
vojaci v poli. Tu však desivé sú.
Vypáľte salvy.
(odídu smútočným pochodom odnášajúc telá. Počuť ešte zvony a salvy.)

(preklad Ľubomír Feldek)

Múdrosť géniava - myšlienky z hier W. Shakespeara

Je v našej moci byť takí, či onakí. Naše telo je našou záhradou, v ktorej je záhradníkom naša vôľa... Keby na vážkach života rozum nevyvažoval zmyselnosť, krv a nízke pudy by nás dohnali k najzvrátenejším koncom; ale máme rozum, aby sme ním krotili divé chůtky, bodavé telesné náruživosti i bezuzdnú chlípnosť... (Jago v hre Othello)

Sme bohom to, čo muchy chalanom: baví ich zabíjať nás. (Gloucester v hre Kráľ Lear)

Tak, tak, pane... Priatelia ma chvália, a tým robia zo mňa somára, nepriatelia mi však povedia rovno, že som somár. A tak, pane, získavam od nepriateľov sebaopoznanie, kým priatelia si zo mňa robia dobrý deň. (Šašo v hre Večer trojkráľový)

(vybral a preložil Ján Boor)

Antonius a Kleopatra - úryvok z hry

Antonius:

Ó, pani, kde si ma to zaviedla? Hľa, ako stud môj uhýba ti z očí, späť hľadiac na to, čo som nechal v troskách, zničené hanbou.

Kleopatra:

Odpusť, pane, odpusť vetrilám mojim bojzlivým. Ja som nepomyslela, že pôjdeš za mnou.

Antonius:

Dobre si vedela, že moje srdce je pripútané k tvojmu kormidlu, že máš ma vo vleku. A poznala si moc svoju zvrchovanú nado mnou, že pokyn tvoj aj od rozkazu bohov ma odvelí.

Kleopatra:

Ach, odpusť!

Antonius:

Teraz musím u toho chlapca o mier modlikať, líškať sa, nízko kľučkovať, ja, ktorý pohrával som sa s polovičkou sveta, tvoril a boril kráľov! Vedela si, že v mojej duši vládneš ako víťaz, že meč môj, láskou malátny, ťa slepo vo všetkom poslúchne.

Kleopatra:

Ach, odpusť, odpusť!

Antonius:

Neuroň ani slzu, hovorím! Jedna z nich viac je hodna ako všetko, čo získal som i stratil. Bozkaj ma - už to je náhrada. - Šiel k nemu učiteľ, vrátil sa? - Drahá, som s ťa z olova. Hej, víno, jedlo! Osudu je známe - čím bije viac, tým viac ním pohŕdame...

(preklad Zora Jesenská)

Sonety - úryvky

1.

Od krásnych bytostí chceme mať následníkov,
u ruží pestovať najlepšie odrody.

Zrelší kvet keby Čas aj časom skolil dýkou,
mladučký dedič zas pôvabom zarodí.
Lež ty sa upínaš len na svoj výzor svieži,
pohľadom na seba živíš svoj jasný plam,
vytváraš núdzu tam, kde veľká hojnosť leží,
ku sebe krutý si, keď chceš tu zostať sám.
Veď ty si najkrajší ornament tohto sveta,
jediný hlásaš nám dnes rozjasanú jar.
L'úbeznosť vlastná ti ostáva v puku stletá,
lakomec krásny, v skúposti mrháš dar.
Nezahub sám svoj rod, lebo svet chystá hrob
aj kvetu vzácnemu. Tak nám to neurob.

2.

Keď tvár ti obklúči štyridsať dlhých zím
a brázdy hlboké do poľa krásy vryje,
pyšný háv mladosti, darmo sa chváliš ním,
bude s'ňa starý zdrap, čo chvály nehodný je.
Potom sa spýtajú, kde ukrytá je krása
a všetky poklady tvojich dní prahnúcich.
Len hanbou bolo by, chválou, čo prázdno hlása,
keby si povedal, že v očiach vpadnutých.
Chválu si zaslúži, kto krásu dáva ďalej!
Keby si odvetil: „To moje pekné dieťa
poklady obnoví, staroby zotrie žiale.“
Ono to potvrdí, keď tvárou sleduje ťa.
Splodenie nového pre teba znamená,
že krv, čo chladne už, nebude studená.

(preložila Anna Sedlačková)

Zaujímavosti:

Keď sa W. Shakespeare narodil, v Anglicku vládla kráľovná Alžbeta I. Jej vláda bola začiatkom veľmocenskej éry anglických dejín. Práve ona porazila svetovládne Španielsko a začala budovať veľkú koloniálnu ríšu. Podporovala buržoáziu, k nej patrila aj Shakespeare. Po skúsenostiach hereckých, režisérskych i autorských sa stal jedným z viacerých spolujaziteľov divadla Globe. Kráľovná si jeho umenie veľmi vážila a podporovala. Bola to doba veľkej slávy anglického divadla a Shakespeare a ďalší dramatici k nej prispievali. Londýn mal vtedy len dvestotisíc obyvateľov, no najmenej 12 veľkých divadiel, ktoré si navzájom konkurovali. Hercov bolo toľko, že v skupinách pohostinsky vystupovali v rôznych európskych krajinách (aj v Prahe). Kráľovná i šľachta divadlu žičili, ľud predstavenia miloval. Niektorí vtedajší autori mali univerzitné vzdelanie (Marlowe), Shakespeare mal zasa obrovský dramatický talent.

O Shakespearovej popularite svedčí i skutočnosť, že pod jeho menom uverejňovali hry a básne aj iní autori, jeho meno bolo zrejme zárukou úspechu. Na druhej strane to však vyvolalo pochybnosti, či nebol len fiktívnou literárnou osobnosťou.

Niektorí literárni historici, ktorí o existencii Shakespeara pochybovali, autorstvo jeho diel pripisovali F. Baconovi, Ch. Marlowovi a iným spisovateľom.

Jedným zo Shakespearových súčasníkov, ktorý vyvracia pochybnosti o jeho existencii je F. Meres. Vo svojom diele Palladis Tamia uviedol 12 najpopulárnejších hier tohto dramatika a vyjadroval sa pochvalne aj o jeho sonetoch, Shakespeareovo dielo porovnával s tvorbou

Ovídia, Senecu a Plauta. Zachovali sa aj záznamy o účinkovaní Shakespeara v hrách B. Jonsona, jeho meno sa uvádza v dvornom registri mien, spomínali ho aj jeho priatelia G. Harvey a L. Digges.

Historickým dokumentom a dôkazom o existencii Shakespeara je aj zachovaný závet s jeho podpisom. Testament nadiktoval Shakespeare krátko pred smrťou - 23. apríla 1616. Najštedrejší bol k rodine svojej staršej dcéry, vydatej za lekára Johna Halla. Jeho syn Hamnet zomrel ešte ako dieťa a manželka vraj zdedila len druhú najlepšiu posteľ v dome.

Shakespeare je pochovaný v priestore pred hlavným oltárom Kostola Svätej Trojice a na jeho náhrobnom kameni je vytesaný epitaf: Priateľ môj, pre Kristove rany, nevykop nikdy prach, ktorý skrýva tento hrob. Kto kameň zachová, nech ho Boh omilostí, a nech je prekliaty, kto pohne moje kosti.

Myšlienky:

„Ešte aj po smrti mu všeličo vyčítali aj takí velikáni ako boli Voltaire, Tolstoj alebo Shaw. Bol pre nich barbarský alebo sentimentálne melodramatický. Pre ďalších zasa krutý, krvavý, amorálny, málo klasický. Nemal vraj nijaký štýl. Je to pravda, no zároveň aj veľké ocenenie - bol nekonečne rozmanitým, mnohotvárnym autorom. Jeho texty hýrili nádhernými básnickými obrazmi, hlbokými myšlienkami, ale i jednoduchými piesňami, jeho humor bol nevyčerpatelný, neštítal sa ani vulgárností. Nikto tak ako on neprebádal ľudské vášne a ich priepasti: čo z nich vyniesol na povrch, je ohromujúce. Vytvoril celé zástupy plastických a životných postáv, od mýticky obrovitých cez prosté, krásne a milé až po groteskné, škaredé a zvrhlé; jeho králi sú práve takí zaujímaví ako jeho šašovia...“ (Ján Boor)

„Polovica všetkých Shakespeareových tragédií čerpá námety z antických dejín. Ale ako už upozorňoval Shakespeareov súčasník Ben Jonson, tieto hry sa nepridŕžajú verne rímskych alebo gréckych dejín, ale vnášajú do starých námětov - viac-menej voľne - nielen dobový kolorit alžbetínskeho Anglicka, ale aj jeho problémy a záujmy...“ (Alois Bejblík)

„Je nepochybne ambíciou každého herca vyskúšať a zdokonaľiť svoje schopnosti na náročných, ale i veľmi vďačných shakespearovských postavách. Každý z nich rád prednáša básnikove blankversy - päťstopové nerýmované jambické verše - ktoré tento dramatik priviedol na vrchol básnickej krásy a dokonalosti a ktoré znejú rytmicky, zvučne a vzosne v každom jazyku, i v našom, ak sú dobre preložené.“ (Ján Boor)

„Kto mi povie, čo Shakespeare miloval, čo prezradil, čo cítil... Je to obor, ktorý budí hrôzu, len ťažko možno veriť, že je to človek...“ (Gustave Flaubert)

„Javisko bolo jeho veľkému duchu pritesné, ba i celý viditeľný svet mu bol pritesný...“ (J. W. Goethe)